

ICT, kennis en economie 2011

Statistische bijlage

Deze bijlage bevat enkele tabellen met aanvullend cijfermateriaal behorend bij de publicatie *ICT, kennis en economie 2011*. De tabellen zijn per hoofdstuk geordend. Het betreft 27 tabellen behorend bij de hoofdstukken 3, 4, 5, 6 en 7. Waar mogelijk sluit de nummering van de tabellen in deze bijlage aan op de nummering in de publicatie waartoe deze bijlage behoort.

3 ICT-gebruik van bedrijven

3.1.1.a ICT-gebruik bedrijven naar bedrijfstak en bedrijfsomvang, 2009¹⁾

	Internet	Breedband- internet	Mobiel breed- bandinternet	Website
	<i>% van bedrijven</i>			
Totaal	98	91	28	82
Bedrijfstak				
Industrie	98	91	26	85
Energiebedrijven; winning en distributie van water; afvalverwerking	99	97	39	85
Bouwnijverheid	98	88	22	80
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	98	91	25	75
Vervoer en opslag	98	91	21	79
Logies-, maaltijd- en drankverstreking	96	84	16	86
Informatie en communicatie	98	97	57	91
Financiële instellingen	98	93	46	79
Verhuur van en handel in onroerend goed	99	88	38	89
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	99	95	43	88
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening	99	91	26	79
Gezondheids- en welzijnszorg	99	94	28	92
Bedrijfsomvang				
10– 19 werkzame personen	97	88	19	77
20– 49 werkzame personen	99	92	28	84
50– 99 werkzame personen	99	95	41	88
100–249 werkzame personen	100	98	55	93
250–499 werkzame personen	99	99	63	95
500 en meer werkzame personen	100	99	72	98

Bron: CBS, ICT-gebruik bedrijven 2009.

¹⁾ Bedrijven met tien en meer werkzame personen.

3.2.1.a ICT-gebruik bedrijven naar toepassingen van interne datacommunicatie, 2009¹⁾

	Intern netwerk (vast)	Intern netwerk (draadloos)	Intranet	Extranet	Telewerken
<i>% van bedrijven</i>					
Totaal	83	37	33	18	56
Bedrijfstak					
Industrie	87	36	28	15	56
Energiebedrijven; winning en distributie van water; afvalverwerking	96	31	50	23	60
Bouwnijverheid	79	25	17	9	41
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	82	36	36	20	56
Vervoer en opslag	79	34	27	13	46
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	63	37	14	8	23
Informatie en communicatie	94	71	63	44	86
Financiële instellingen	87	33	57	38	71
Verhuur van en handel in onroerend goed	85	26	40	15	61
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	90	44	48	28	74
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening	80	37	26	15	51
Gezondheids- en welzijnszorg	91	36	42	17	73
Bedrijfsomvang					
10– 19 werkzame personen	76	32	23	13	44
20– 49 werkzame personen	87	38	32	19	58
50– 99 werkzame personen	91	44	46	22	71
100–249 werkzame personen	95	49	63	30	84
250–499 werkzame personen	97	53	79	41	88
500 en meer werkzame personen	98	59	87	48	93

Bron: CBS, ICT-gebruik bedrijven 2009.

¹⁾ Bedrijven met tien en meer werkzame personen.

3.2.1.b Interne datacommunicatie, internationaal, 2009

	Intern netwerk (vast)	Intern netwerk (draadloos)	Intranet	Extranet
<i>% van bedrijven¹⁾</i>				
België	83	44	38	42
Bulgarije	54	25	43	14
Cyprus	80	33	20	9
Denemarken	85	47	37	23
Duitsland	85	40	46	26
Estland	64	39	26	19
EU-27	76	36	34	21
Finland	85	48	46	34
Frankrijk	77	32	44	35
Griekenland	73	27	27	16
Hongarije	55	27	19	13
Ierland	62	33	41	20
IJsland	71	45	39	30
Italië	75	29	24	17
Kroatië	73	41	30	16
Letland	66	25	34	11
Litouwen	62	27	38	14
Luxemburg	98	42	35	33
Malta	84	46	29	29
Nederland	83	37	32	18
Noorwegen	71	43	42	22
Oostenrijk	83	39	29	17
Polen	72	36	43	15
Portugal	63	35	27	25
Roemenië	53	19	28	10
Slovenië	82	41	33	13
Slowakije	68	32	46	21
Spanje	85	39	25	16
Tsjechië	65	39	29	16
Turkije	73	47	40	12
Verenigd Koninkrijk	74	40	24	16
Zweden	83	43	44	31

Bron: Eurostat.

¹⁾ Bedrijven met tien en meer werkzame personen, exclusief financiële instellingen.

4 ICT-gebruik van huishoudens en personen

4.2.12.a Online aankopen naar soort en geslacht, 2010¹⁾

	Totaal	Mannen	Vrouwen
	%		
Loterijen of gokken	8	10	5
Andere aankopen	7	8	6
Levensmiddelen, cosmetica- en schoonmaakproducten	10	8	12
Hardware	13	21	5
Aandelen, financiële dienstverlening, verzekeringen	20	26	14
Goederen voor het huishouden ²⁾	26	28	25
Elektronische benodigdheden ³⁾	26	31	19
Software	27	38	16
Film, muziek	28	30	26
Literatuur (boeken, tijdschriften of kranten)	43	39	46
Kaartjes voor evenementen	45	44	47
Kleding, sportartikelen	49	38	60
Reizen, vakanties, accommodaties	58	58	59

Bron: CBS, ICT-gebruik huishoudens en personen, 2010.

¹⁾ Internetgebruikers die online aankopen hebben gedaan in de 3 maanden voorafgaand aan het CBS-onderzoek; meerdere antwoorden mogelijk.

²⁾ Bijvoorbeeld meubels, wasmachines en speelgoed.

³⁾ Bijvoorbeeld mobiele telefoon, camera en radio.

4.2.13.a Redenen voor het niet doen van online aankopen, 2010¹⁾

	Totaal	Mannen	Vrouwen	12-24 jaar	25-44 jaar	45-64 jaar	65-74 jaar	Lager onder- wijs	Middel- baar onder- wijs	Hoger onder- wijs
	%									
Internetaansluiting niet snel genoeg	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0
Relevante informatie moeilijk te vinden	2	1	3	2	0	2	3	2	2	2
Problematisch om thuis goederen te ontvangen	2	2	3	3	4	1	3	2	2	3
Geen betaalkaart voor internet in bezit	8	7	9	9	9	6	9	9	6	7
Geen ervaring met online winkelen	16	12	19	14	14	16	21	18	13	12
Geen vertrouwen in levering	18	18	18	16	20	18	17	18	20	15
Bezorgdheid over privacy	29	25	33	15	27	37	34	25	31	36
Bezorgdheid over veiligheid	30	27	33	15	32	35	38	26	31	38
Was niet nodig	40	46	34	43	42	39	34	38	42	39
Andere reden	54	58	51	67	52	50	46	57	55	48
Voorkeur voor zelf winkelen	64	57	70	47	70	68	70	60	66	69

Bron: CBS, ICT-gebruik huishoudens en personen, 2010.

¹⁾ Internetgebruikers die geen online aankopen hebben gedaan in de 3 maanden voorafgaand aan het CBS-onderzoek; meerdere antwoorden mogelijk.

4.3.3.a Negatieve ervaringen met computervirussen en spam, internationaal, 2010¹⁾

	Computervirussen	Spam
	%	
België	32	68
Bulgarije	58	55
Cyprus	34	25
Denemarken	29	54
Duitsland	22	68
Estland	42	68
EU-27	31	56
Finland	20	61
Frankrijk	34	70
Griekenland	34	29
Hongarije	46	58
Ierland	15	18
Italië	45	54
Letland	41	44
Litouwen	34	40
Luxemburg	28	58
Malta	50	58
Nederland	23	68
Noorwegen	28	70
Oostenrijk	14	20
Polen	30	41
Portugal	37	52
Roemenië ²⁾	.	26
Slovenië	37	51
Slowakije	47	63
Spanje	33	50
Tsjechië	26	47
Verenigd Koninkrijk	31	54
Zweden	31	53

Bron: Eurostat.

¹⁾ Personen van 16 tot en met 74 jaar met internetgebruik in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek.

²⁾ Voor Roemenië zijn geen betrouwbare gegevens beschikbaar over negatieve ervaringen met computervirussen.

4.3.7.a Gebruik van veiligheidssoftware, internationaal, 2010¹⁾

	Veiligheidssoftware
	%
België	89
Bulgarije	73
Cyprus	79
Denemarken	89
Duitsland	88
Estland	65
EU-27	84
Finland	91
Frankrijk	89
Griekenland	83
Hongarije	84
Ierland	80
Italië	67
Letland	62
Litouwen	79
Luxemburg	91
Malta	91
Nederland	96
Noorwegen	91
Oostenrijk	87
Polen	79
Portugal	86
Roemenië	64
Slovenië	88
Slowakije	86
Spanje	84
Tsjechië	68
Verenigd Koninkrijk	88
Zweden	89

Bron: Eurostat.

¹⁾ Personen van 16 tot en met 74 jaar met internetgebruik in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek.

5 Research & Development

Tabel 5.1.3.a R&D-intensiteit, internationaal, 1995–2009¹⁾

	1995	2000	2005	2006	2007	2008 ²⁾	2009 ²⁾
	<i>% van bbp</i>						
Argentinië	.	0,44	0,46	0,49	0,51	.	.
Australië	.	1,47	.	2,00	.	2,21	.
België	1,67	1,97	1,83	1,86	1,90	1,96	1,96
Canada	1,70	1,91	2,05	1,97	1,91	1,84	1,95
China ³⁾	0,57	0,90	1,34	1,42	1,44	1,54	.
Denemarken	1,82	.	2,46	2,48	2,58	2,87	3,02
Duitsland	2,19	2,45	2,49	2,53	2,53	2,68	2,82
Estland	.	0,60	0,93	1,13	1,10	1,29	1,42
Finland	2,26	3,35	3,48	3,48	3,47	3,72	3,96
Frankrijk	2,29	2,15	2,10	2,10	2,07	2,11	2,21
Griekenland	0,43	.	0,59	0,58	0,58	.	.
Hongarije ⁴⁾	0,72	0,79	0,95	1,00	0,97	1,00	1,15
Ierland	1,26	1,12	1,25	1,25	1,29	1,45	1,77
IJsland	1,53	2,67	2,77	2,99	2,68	2,65	.
Israël ⁴⁾	2,57	4,32	4,41	4,42	4,77	4,66	4,27
Italië	0,97	1,05	1,09	1,13	1,18	1,23	1,27
Japan	2,70	3,04	3,32	3,40	3,44	3,44	.
Luxemburg	.	1,65	1,56	1,66	1,58	1,56	1,68
Mexico	0,28	0,34	0,41	0,39	0,37	.	.
Nederland	1,97	1,94	1,90	1,88	1,81	1,76	1,82
Nieuw-Zeeland	0,94	.	1,14	.	1,18	.	.
Noorwegen	1,69	.	1,52	1,52	1,65	1,64	1,80
Oostenrijk	1,55	1,94	2,45	2,46	2,52	2,67	2,75
Polen	0,63	0,64	0,57	0,56	0,57	0,60	0,68
Portugal	0,52	0,73	0,78	0,99	1,17	1,50	1,66
Roemenië	0,75	0,37	0,41	0,45	0,52	0,58	0,47
Rusland	0,85	1,05	1,07	1,07	1,12	1,03	1,24
Singapore	1,15	1,88	2,19	2,17	2,38	2,61	.
Slovenië ⁵⁾	1,53	1,39	1,44	1,56	1,45	1,65	1,86
Slowakije ⁴⁾	0,92	0,65	0,51	0,49	0,46	0,47	0,48
Spanje	0,79	0,91	1,12	1,20	1,27	1,35	1,38
Taiwan ⁴⁾	1,72	1,94	2,39	2,51	2,57	2,77	.
Tsjechië	0,95	1,21	1,41	1,55	1,54	1,47	1,53
Turkije	0,28	0,48	0,59	0,58	0,72	0,73	0,85
Verenigd Koninkrijk	1,91	1,81	1,73	1,75	1,78	1,77	1,87
Verenigde Staten ⁶⁾	2,50	2,71	2,57	2,61	2,67	2,79	.
Zuid-Afrika	.	.	0,90	0,93	0,92	0,92	.
Zuid-Korea ⁷⁾	2,30	2,30	2,79	3,01	3,21	3,36	.
Zweden	3,26	.	3,56	3,68	3,40	3,70	3,62
Zwitserland	.	2,53	.	.	.	3,00	.

Tabel 5.1.3.a R&D-intensiteit, internationaal, 1995–2009¹⁾ (slot)

	1995	2000	2005	2006	2007	2008 ²⁾	2009 ²⁾
	<i>% van bbp</i>						
EU-15	1,76	1,84	1,86	1,89	1,90	1,98	2,07
EU-25	1,68	1,76	1,77	1,80	1,80	1,87	1,95
EU-27	1,66	1,74	1,74	1,77	1,77	1,84	1,92
OESO	2,05	2,20	2,21	2,24	2,28	2,34	.

Bron: OECD, Main Science and Technology Indicators, CBS.

¹⁾ China (2000), Denemarken (2007), Frankrijk (1999, 2000 en 2004), Hongarije (2004), Italië (1997), Japan (1996 en 2008), Mexico (2004), Nieuw-Zeeland (2001), Portugal (2008), Slovenië (2008), Slowakije (1997), Spanje (2008), Taiwan (2002 en 2003), Verenigde Staten (1998), Zuid-Korea (2007), Zweden (2005): breuk in de tijdreeks.

²⁾ Cijfers over 2008 en 2009 zijn voorlopig.

³⁾ Het cijfer voor China in 1995 is een onderschatting.

⁴⁾ Hongarije (1995 en 2000), Israël (1995-2009), Slowakije (1995), Taiwan (1995 en 2000): exclusief defensieuitgaven.

⁵⁾ Het cijfer voor Slovenië in 1995 is een overschatting.

⁶⁾ De cijfers voor de Verenigde Staten zijn exclusief het grootste deel van de kapitaaluitgaven.

⁷⁾ Het cijfer voor Zuid-Korea van 1995–2006 is exclusief R&D in de sociale wetenschappen, geesteswetenschappen en klassieke talen.

5.2.8.a R&D-uitgaven en -personeel, alle sectoren, naar provincie en landsdeel, 2005–2009

	R&D-uitgaven			R&D-personeel		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
	<i>mln euro</i>			<i>arbeidsjaren</i>		
Nederland	9 772	10 342	10 408	93 602	93 786	87 874
Noord-Nederland	583	589	665	5 564	5 353	5 286
Oost-Nederland	1 734	1 756	1 890	18 095	17 885	17 605
West-Nederland	4 416	4 992	5 225	43 942	45 064	43 127
Zuid-Nederland	3 039	3 006	2 628	25 999	25 484	21 856
Groningen	386	374	474	3 864	3 369	3 719
Friesland	115	115	139	1 071	1 034	1 048
Drenthe	82	100	52	629	949	519
Overijssel	375	488	527	4 494	5 464	5 517
Flevoland	139	157	154	1 474	1 724	1 467
Gelderland	1 220	1 111	1 210	12 127	10 698	10 620
Utrecht	928	1 032	1 005	9 301	9 701	8 420
Noord-Holland	1 505	1 748	1 839	15 403	16 367	15 318
Zuid-Holland	1 925	2 147	2 305	18 665	18 159	18 841
Zeeland	58	66	76	573	838	549
Noord-Brabant	2 353	2 443	2 025	19 128	20 009	16 755
Limburg	687	563	603	6 869	5 475	5 101

Bron: CBS, R&D-enquêtes.

5.2.8.b R&D-uitgaven en -personeel bij bedrijven, naar provincie en landsdeel, 2005–2009

	R&D-uitgaven			R&D-personeel		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
	<i>mln euro</i>			<i>arbeidsjaren</i>		
Nederland	5 169	5 495	4 900	48 587	49 246	42 336
Noord-Nederland	231	245	250	2 273	2 354	2 026
Oost-Nederland	686	712	837	8 157	8 416	8 686
West-Nederland	1 673	2 040	1 825	16 727	17 814	15 299
Zuid-Nederland	2 579	2 499	1 988	21 431	20 662	16 325
Groningen	56	34	76	756	418	614
Friesland	111	113	134	1 018	1 013	990
Drenthe	64	98	41	499	923	423
Overijssel	162	244	295	2 446	3 372	3 638
Flevoland	61	76	58	731	970	646
Gelderland	463	391	484	4 979	4 075	4 402
Utrecht	272	368	206	2 921	3 488	1 880
Noord-Holland	572	701	658	5 921	6 436	5 759
Zuid-Holland	776	910	895	7 367	7 115	7 226
Zeeland	53	61	66	518	774	433
Noord-Brabant	2 099	2 165	1 635	16 527	17 345	13 287
Limburg	481	333	354	4 903	3 317	3 038

Bron: CBS, R&D-enquêtes.

6 Kennispotentieel

6.1.a Ingeschrevenen en geslaagden naar onderwijssoort, 1995/'96–2010/'11¹⁾

	1995/'96	2000/'01	2005/'06	2006/'07	2007/'08	2008/'09	2009/'10 ²⁾	2010/'11 ³⁾
	x 1 000							
<i>Havo/vwo</i>								
deelnemers leerjaar 4 en hoger totaal	191,8	173,2	206,4	215,5	224,7	227,5	229,7	232,3
geslaagden totaal	63,5	57,2	67,4	70,1	73,8	74,7	73,6	.
geslaagden natuurprofiel ⁴⁾	–	–	24,5	25,8	28,0	30,3	31,4	.
<i>Middelbaar beroepsonderwijs (mbo) niveau 2–4</i>								
deelnemers totaal	–	424,8	460,5	473,2	487,1	492,3	498,1	505,0
deelnemers sector ICT en techniek	–	–	122,3	123,8	127,3	129,8	126,1	123,9
geslaagden sector ICT en techniek	.	.	35,0	34,5	34,9	37,4	37,8	38,6
<i>Hoger beroepsonderwijs (hbo)⁵⁾</i>								
ingeschrevenen totaal	270,6	312,7	356,8	366,7	374,8	383,7	403,3	416,9
ingeschrevenen natuurwetenschappen	9,7	18,4	21,5	21,5	21,3	21,8	23,2	23,9
geslaagden natuurwetenschappen	1,8	2,2	3,6	3,4	3,5	3,5	3,4	.
ingeschrevenen techniek	38,0	32,6	29,7	29,8	30,5	31,3	32,0	32,4
geslaagden techniek	7,6	6,3	5,5	5,2	5,0	5,3	5,3	.
<i>Wetenschappelijk onderwijs (wo)⁶⁾</i>								
ingeschrevenen totaal	177,7	166,3	205,9	208,6	212,7	220,5	233,1	241,7
ingeschrevenen natuurwetenschappen	14,5	13,9	16,2	16,4	16,2	16,6	17,4	18,2
geslaagden natuurwetenschappen	2,5	1,6	2,5	2,5	2,3	2,2	2,3	.
ingeschrevenen techniek	19,3	17,4	17,8	17,7	18,6	19,6	20,6	21,6
geslaagden techniek	2,6	1,8	2,3	2,4	2,2	2,4	2,5	.

¹⁾ Indeling bij mbo, hbo en wo naar de internationale onderwijsclassificatie ISCED.

²⁾ Geslaagden: voorlopig cijfer; deelnemers en ingeschrevenen definitief cijfer.

³⁾ Cijfers over 2010/'11 zijn voorlopig.

⁴⁾ Natuur en techniek (NT), natuur en gezondheid (NG) en NT én NG (dubbel profiel).

⁵⁾ Geslaagden voor het hbo bachelorexamen.

⁶⁾ Geslaagden voor wo master en doctoraal.

Bron: CBS, Onderwijsstatistieken.

6.1.b Geslaagden in havo en vwo naar profiel, 2003/'04 en 2009/'10¹⁾

	Totaal		Vrouwen		Mannen	
	2003/'04	2009/'10	2003/'04	2009/'10	2003/'04	2009/'10
<i>aantal</i>						
Havo	36 420	42 068	19 730	21 626	16 690	20 442
waarvan						
natuur en techniek (NT)	3 540	3 529	240	341	3 310	3 188
natuur en gezondheid (NG)	5 770	6 364	3 170	3 908	2 600	2 456
natuur ongedeeld	510	4 925	70	1 986	440	2 939
economie en maatschappij (EM)	13 920	17 711	5 560	7 574	8 360	10 137
cultuur en maatschappij (CM)	12 410	7 320	10 550	6 010	1 850	1 310
maatschappij ongedeeld	270	2 208	130	1 800	130	408
Vwo	27 310	31 565	14 870	17 245	12 440	14 319
waarvan						
natuur en techniek (NT)	3 540	3 032	500	564	3 050	2 468
natuur en gezondheid (NG)	7 990	4 080	4 980	2 667	3 010	1 413
natuur ongedeeld	940	9 456	290	4 879	660	4 577
economie en maatschappij (EM)	9 240	6 923	4 300	3 037	4 940	3 886
cultuur en maatschappij (CM)	5 480	4 340	4 730	3 567	750	772
maatschappij ongedeeld	100	3 648	60	2 485	30	1 163

¹⁾ Cijfers over 2009/'10 zijn voorlopig.

Bron: CBS, Onderwijsstatistieken.

6.1.c Mbo-deelnemers niveau 2–3 en 4 naar niveau en geslacht en opleidingsrichting, 2005/'06–2010/'11¹⁾

	2005/'06	2006/'07	2007/'08	2008/'09	2009/'10	2010/'11
	<i>aantal</i>					
Niveau 2–3²⁾						
<i>Deelnemers totaal</i>						
Totaal niveau 2–3	250 336	255 305	264 556	270 175	272 229	275 245
Onderwijs						
Vormgeving en audiovisuele productie	3 200	3 491	3 603	3 651	4 015	3 988
Handel, administratie en juridische ondersteuning	49 150	48 093	48 054	48 910	50 820	50 728
ICT	12 099	12 198	11 653	10 758	11 058	10 817
Techniek, Industrie en bouw	63 526	65 025	68 562	71 778	68 730	66 351
Landbouw en dieren	9 913	9 889	9 775	10 151	10 670	10 778
Gezondheidszorg en welzijn	60 783	61 781	63 794	64 192	64 168	65 487
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	51 665	54 828	59 115	60 735	62 768	67 096
<i>Deelnemers, mannen</i>						
Totaal niveau 2–3	135 880	138 733	144 443	147 886	149 414	153 631
Onderwijs						
Vormgeving en audiovisuele productie	2 590	2 750	2 774	2 722	2 930	2 851
Handel, administratie en juridische ondersteuning	22 521	21 976	21 825	21 762	22 854	23 474
ICT	11 574	11 710	11 177	10 444	10 729	10 501
Techniek, Industrie en bouw	60 631	62 037	65 431	68 483	65 344	62 897
Landbouw en dieren	6 885	6 945	6 940	7 197	7 511	7 441
Gezondheidszorg en welzijn	5 289	5 311	5 329	4 997	5 269	6 141
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	26 390	28 004	30 967	32 281	34 777	40 326
<i>Deelnemers, vrouwen</i>						
Totaal niveau 2–3	114 452	116 569	120 001	122 284	122 815	121 612
Onderwijs						
Vormgeving en audiovisuele productie	610	741	827	929	1 085	1 137
Handel, administratie en juridische ondersteuning	26 628	26 117	26 221	27 146	27 966	27 253
ICT	525	488	474	314	329	316
Techniek, Industrie en bouw	2 893	2 988	3 075	3 294	3 386	3 453
Landbouw en dieren	3 028	2 944	2 834	2 954	3 159	3 337
Gezondheidszorg en welzijn	55 494	56 469	58 441	59 195	58 899	59 346
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	25 274	26 822	28 129	28 452	27 991	26 770
Niveau 4³⁾						
<i>Deelnemers totaal</i>						
Totaal niveau 4	210 164	217 932	222 565	222 104	225 889	229 786
Onderwijs	10 207	10 940	11 556	11 641	11 628	11 835
Vormgeving en audiovisuele productie	12 382	14 588	16 981	18 988	20 850	22 034
Handel, administratie en juridische ondersteuning	48 218	49 145	49 314	48 099	48 660	47 801
ICT	10 869	10 508	10 927	11 246	10 926	11 124
Techniek, Industrie en bouw	35 854	36 049	36 176	36 034	35 395	35 574
Landbouw en dieren	8 667	8 752	8 976	9 276	9 590	10 006
Gezondheidszorg en welzijn	52 468	54 357	55 489	54 575	56 812	58 393
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	31 499	33 593	33 146	32 245	31 997	33 019
<i>Deelnemers, mannen</i>						
Totaal niveau 4	105 712	109 179	110 861	110 007	109 726	111 753
Onderwijs	1 401	1 557	1 721	1 841	1 959	2 139
Vormgeving en audiovisuele productie	6 917	8 023	9 234	10 023	10 727	11 214
Handel, administratie en juridische ondersteuning	25 151	25 709	25 640	24 541	24 322	24 241
ICT	10 377	9 996	10 411	10 768	10 483	10 698
Techniek, Industrie en bouw	31 701	31 896	31 870	31 562	30 910	30 921
Landbouw en dieren	4 190	4 121	4 177	4 341	4 520	4 836
Gezondheidszorg en welzijn	9 294	10 122	10 069	9 862	10 216	10 619
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	16 681	17 755	17 739	17 069	16 572	17 085

6.1.c Mbo-deelnemers niveau 2–3 en 4 naar niveau en geslacht en opleidingsrichting, 2005/'06–2010/'11¹⁾ (slot)

	2005/'06	2006/'07	2007/'08	2008/'09	2009/'10	2010/'11
<i>aantal</i>						
<i>Deelnemers, vrouwen</i>						
Totaal niveau 4	104 452	108 752	111 657	112 092	116 162	118 032
Onderwijs	8 806	9 383	9 833	9 799	9 669	9 696
Vormgeving en audiovisuele productie	5 465	6 565	7 744	8 965	10 123	10 820
Handel, administratie en juridische ondersteuning	23 067	23 436	23 664	23 557	24 337	23 559
ICT	492	512	514	478	443	426
Techniek, Industrie en bouw	4 153	4 153	4 298	4 472	4 485	4 653
Landbouw en dieren	4 477	4 631	4 796	4 934	5 070	5 170
Gezondheidszorg en welzijn	43 174	44 235	45 412	44 711	46 596	47 774
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	14 818	15 837	15 396	15 176	15 425	15 934

¹⁾ Mbo-opleidingen niveau 2, 3 en 4, dus zonder de assistentopleiding. Het gaat hier alleen om de opleidingen voor een diploma dat beschouwd wordt als een volwaardige startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. Extraneï worden niet meegerekend. Cijfers over 2010/'11 zijn voorlopig.

²⁾ Niveaus 2 en 3 zijn de basisberoepsopleidingen en de vakopleidingen.

³⁾ Niveau 4 zijn de middenkaderopleiding en de specialistenopleidingen.

Bron: CBS, Onderwijsstatistiek.

6.1.d Mbo-geslaagden niveau 2–3 en 4 naar niveau en geslacht, 2005/'06–2009/'10¹⁾

	2005/'06	2006/'07	2007/'08	2008/'09	2009/'10
<i>aantal</i>					
Niveau 2–3²⁾					
<i>Geslaagden totaal</i>					
Totaal niveau 2–3	80 826	81 728	87 055	91 540	121 308
Onderwijs					
Vormgeving en audiovisuele productie	798	885	1 055	1 012	1 227
Handel, administratie en juridische ondersteuning	13 686	14 109	14 341	15 661	16 555
ICT	3 412	3 447	3 395	3 323	3 458
Techniek, Industrie en bouw	20 852	20 790	21 442	23 829	24 783
Landbouw en dieren	3 566	3 575	3 728	3 700	3 911
Gezondheidszorg en welzijn	21 466	21 439	22 140	22 282	47 845
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	17 046	17 483	20 954	21 733	23 528
<i>Geslaagden, mannen</i>					
Totaal niveau 2–3	43 409	44 124	47 283	50 084	55 336
Onderwijs					
Vormgeving en audiovisuele productie	623	712	802	762	890
Handel, administratie en juridische ondersteuning	5 857	6 136	6 135	6 764	6 787
ICT	3 293	3 350	3 261	3 240	3 359
Techniek, Industrie en bouw	20 131	20 011	20 678	22 774	23 834
Landbouw en dieren	2 487	2 424	2 550	2 519	2 688
Gezondheidszorg en welzijn	1 616	1 511	1 559	1 457	4 093
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	9 402	9 980	12 298	12 568	13 684

6.1.d Mbo-geslaagden niveau 2–3 en 4 naar niveau en geslacht, 2005/'06–2009/'10¹⁾ (slot)

	2005/'06	2006/'07	2007/'08	2008/'09	2009/'10
	<i>aantal</i>				
<i>Geslaagden, vrouwen</i>					
Totaal niveau 2–3	37 411	37 589	39 741	41 456	65 972
Onderwijs					
Vormgeving en audiovisuele productie	175	173	253	250	337
Handel, administratie en juridische ondersteuning	7 829	7 972	8 201	8 897	9 768
ICT	118	97	133	83	99
Techniek, Industrie en bouw	720	772	754	1 055	949
Landbouw en dieren	1 078	1 151	1 178	1 181	1 223
Gezondheidszorg en welzijn	19 848	19 925	20 576	20 825	43 752
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	7 643	7 499	8 646	9 165	9 844
Niveau 4³⁾					
<i>Geslaagden totaal</i>					
Totaal niveau 4	52 545	53 784	55 158	57 009	59 468
Onderwijs	4 107	4 191	4 107	3 889	3 574
Vormgeving en audiovisuele productie	2 126	2 259	2 538	3 099	3 683
Handel, administratie en juridische ondersteuning	13 757	14 107	14 042	14 506	16 026
ICT	3 381	2 697	2 519	2 667	2 401
Techniek, Industrie en bouw	7 318	7 588	7 550	7 970	8 001
Landbouw en dieren	1 838	1 826	1 945	1 937	1 950
Gezondheidszorg en welzijn	13 391	13 803	14 530	14 877	15 578
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	6 627	7 313	7 927	8 064	8 255
<i>Geslaagden, mannen</i>					
Totaal niveau 4	23 752	24 343	24 714	25 825	26 480
Onderwijs	361	444	405	433	422
Vormgeving en audiovisuele productie	1 126	1 261	1 387	1 672	1 900
Handel, administratie en juridische ondersteuning	6 438	6 796	6 832	6 922	7 409
ICT	3 236	2 577	2 410	2 559	2 285
Techniek, Industrie en bouw	6 519	6 734	6 679	7 092	7 194
Landbouw en dieren	912	877	874	940	875
Gezondheidszorg en welzijn	1 880	2 014	2 093	2 247	2 382
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	3 280	3 640	4 034	3 960	4 013
<i>Geslaagden, vrouwen</i>					
Totaal niveau 4	28 790	29 430	30 432	31 184	32 988
Onderwijs	3 746	3 746	3 702	3 456	3 152
Vormgeving en audiovisuele productie	1 000	998	1 151	1 427	1 783
Handel, administratie en juridische ondersteuning	7 318	7 310	7 207	7 584	8 617
ICT	145	120	108	108	116
Techniek, Industrie en bouw	799	853	867	878	807
Landbouw en dieren	926	948	1 071	997	1 075
Gezondheidszorg en welzijn	11 511	11 783	12 437	12 630	13 196
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	3 345	3 672	3 889	4 104	4 242

¹⁾ Mbo-opleidingen niveau 2, 3 en 4, dus zonder de assistentopleiding. Het gaat hier alleen om de opleidingen voor een diploma dat beschouwd wordt als een volwaardige startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. Extraneï worden wel meegerekend. Cijfers over 2009/'10 zijn voorlopig.

²⁾ Niveaus 2 en 3 zijn de basisberoepsopleidingen en de vakopleidingen.

³⁾ Niveau 4 zijn de middenkaderopleiding en de specialistenopleidingen.

Bron: CBS, Onderwijsstatistieken.

6.1.e Geslaagden in het hoger beroepsonderwijs (bachelorexamen) naar studierichting, 1995/'96 en 2009/'10¹⁾

	Totaal ²⁾		Mannen		Vrouwen	
	1995/'96	2009/'10	1995/'96	2009/'10	1995/'96	2009/'10
	<i>aantal</i>					
Totaal	51 177	62 054	25 218	26 934	25 959	35 120
1. <i>Onderwijs</i>	10 297	11 389	3 113	2 674	7 184	8 715
waaronder						
Pedagogiek	152	1 453	35	55	117	1 398
Lerarenopleiding basisonderwijs	4 037	5 331	562	707	3 475	4 624
Lerarenopleiding voortgezet onderwijs	3 178	2 099	1 161	729	2 017	1 370
Lerarenopleiding beroepsonderwijs	2 930	2 463	1 355	1 170	1 575	1 293
2. <i>Taalwetenschappen, geschiedenis en kunst</i>	2 619	3 834	1 178	1 863	1 441	1 971
waaronder						
Beeldende kunst en vormgeving	1 376	1 673	579	632	797	1 041
Uitvoerende kunst	516	1 077	290	548	226	529
Audiovisuele techniek	228	335	113	279	115	56
Industriële vormgeving	263	330	145	272	118	58
3. <i>Sociale wetenschappen, bedrijfskunde en rechten</i>	14 814	17 526	8 428	9 205	6 386	8 321
waaronder						
Communicatiewetenschappen	321	2 075	86	579	235	1 496
Economie	451	499	331	316	120	183
Journalistiek en documentatie	884	526	296	215	588	311
Bedrijfskunde	4 720	2 405	3 549	1 860	1 171	545
Commerciële economie	3 008	3 071	1 760	2 140	1 248	931
Internationale organisaties	–	1 134	–	585	–	549
Juridische bestuurskunde	1 295	1 824	717	1 041	578	783
Personeel en arbeid	2 253	1 544	768	376	1 485	1 168
4. <i>Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica</i>	1 815	3 435	1 539	3 055	276	380
waaronder						
Informatica	1 623	3 300	1 443	2 969	180	331
waarvan:						
informatica en informatiekunde	1 080	1 141	981	1 115	99	26
bedrijfskundige informatica	501	848	433	780	68	68
communicatiesystemen	42	984	29	751	13	233
technische informatica	–	327	–	323	–	4
5. <i>Techniek, industrie en bouwkunde</i>	7 591	5 287	6 613	4 426	978	861
waaronder						
Werktuigbouwkunde	1 903	1 026	1 841	1 004	62	22
Elektrotechniek	1 792	741	1 761	716	31	25
Procestechnologie en biotechnologie	1 179	524	851	353	328	171
Architectuur en bouwkunde	1 741	2 234	1 431	1 919	310	315
6. <i>Landbouw en diergeneeskunde</i>	936	755	762	418	174	337
Landbouw en bosbouw	284	277	234	214	50	63
Dierhouderij	652	478	528	204	124	274

6.1.e Geslaagden in het hoger beroepsonderwijs (bachelorexamen) naar studierichting, 1995/'96 en 2009/'10¹⁾ (slot)

	Totaal ²⁾		Mannen		Vrouwen	
	1995/'96	2009/'10	1995/'96	2009/'10	1995/'96	2009/'10
	<i>aantal</i>					
7. Gezondheidszorg en welzijn	9 704	13 611	1 958	2 428	7 746	11 183
waarvan						
Gezondheidszorg	5 343	7 316	1 124	1 388	4 219	5 928
waaronder						
Verpleegkunde	2 353	2 621	315	242	2 038	2 379
Medische diagnostiek	522	918	189	371	333	547
Therapie, revalidatie	1 793	3 179	420	642	1 373	2 537
Maatschappelijke dienstverlening	4 361	6 295	834	1 040	3 527	5 255
Maatschappelijk werk en dienstverlening	1 420	2 357	294	378	1 126	1 979
Sociaal-pedagogische hulpverlening	1 913	2 883	279	423	1 634	2 460
8. Persoonlijke dienstverlening en vervoer	3 401	6 217	1 627	2 865	1 774	3 352
waaronder						
Horeca	677	1 158	277	429	400	729
Toerisme en vrijetijdsbesteding	534	2 322	112	711	422	1 611
Facility management	924	1 005	257	420	667	585
Vervoerswetenschappen en logistiek	748	797	641	666	107	131

¹⁾ Studierichting volgens de ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Cijfers over 2009/'10 zijn voorlopig. Voor meer detail zie de Statline-tabel: [Hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs; afgestudeerden](#).

²⁾ Inclusief geslacht onbekend.

Bron: CBS, Onderwijsstatistieken.

6.1.f Geslaagden in het wetenschappelijk onderwijs (doctoraal en masterexamen) naar studierichting, 1995/'96 en 2009/'10¹⁾

	Totaal ²⁾		Mannen		Vrouwen	
	1995/'96	2009/'10	1995/'96	2009/'10	1995/'96	2009/'10
<i>aantal</i>						
Totaal ³⁾	28 295	30 197	14 078	13 570	14 217	16 627
1. Onderwijs	1 073	1 367	155	100	918	1 267
2. Taalwetenschappen, geschiedenis en kunst waaronder	3 942	3 413	1 190	1 347	2 752	2 066
Kunstonderwijs	702	861	264	382	438	479
Godsdienst algemeen	183	282	115	135	68	147
Vreemde talen	1 011	558	190	124	821	434
Nederlands	341	162	83	29	258	133
Geschiedenis en archeologie	597	564	280	290	317	274
Literatuur- en Taalwetenschappen	966	683	170	210	796	473
3. Sociale wetenschappen, bedrijfskunde waaronder	14 549	16 472	7 337	7 121	7 212	9 351
Sociale wetenschappen algemeen	931	1 260	209	330	722	930
Psychologie	1 410	2 217	312	474	1 098	1 743
Sociologie en cultuurwetenschappen	1 331	1 293	493	424	838	869
Politologie	400	433	219	210	181	223
Economie en econometrie	3 674	711	2 674	437	1 000	274
Bedrijfskunde en administratie waaronder	3 300	6 640	1 986	3 836	1 314	2 804
(Technische) Bedrijfskunde	1 576	3 016	1 109	1 877	467	1 139
Bestuurskunde	709	1 251	392	593	317	658
Rechten	3 485	3 721	1 434	1 360	2 051	2 361
4. Natuurwetenschappen en informatica waaronder	2 537	2 271	1 773	1 636	764	635
Biowetenschappen	607	392	278	130	329	262
Fysische wetenschappen	1 050	772	762	615	288	157
Informatica waarvan:	724	865	626	740	98	125
informatica en informatiekunde	185	288	160	257	25	31
bedrijfskundige informatica	172	234	131	184	41	50
communicatiesystemen	54	196	35	167	19	29
technische informatica	313	147	300	132	13	15
5. Techniek, industrie, bouwkunde waaronder	2 603	2 487	2 149	1 854	454	633
Technische natuurwetenschappen	405	386	363	272	42	114
Werktuigbouwkunde	443	10	413	7	30	3
Elektrotechniek	330	264	317	219	13	45
Procestechnologie en biotechnologie	447	252	362	162	85	90
Architectuur en stedenbouwkunde	435	847	286	581	149	266
Bouwkunde en civiele techniek	226	272	196	224	30	48
6. Landbouw, diergeneeskunde waaronder	446	509	256	187	190	322
Land- en bosbouw, excl. dierhouderij	156	130	104	73	52	57
Dierhouderij	178	131	112	54	66	77
Diergeneeskunde	112	248	40	60	72	188

6.1.f Geslaagden in het wetenschappelijk onderwijs (doctoraal en masterexamen) naar studierichting, 1995/'96 en 2009/'10¹⁾ (slot)

	Totaal ²⁾		Mannen		Vrouwen	
	1995/'96	2009/'10	1995/'96	2009/'10	1995/'96	2009/'10
	<i>aantal</i>					
7. Gezondheidszorg	2 465	3 209	904	1 078	1 561	2 131
waaronder						
Gezondheidszorg algemeen	556	893	125	202	431	691
Geneeskunde algemeen	1 286	1 417	510	517	776	900
Tandheelkunde	183	23	91	12	92	11
Medische diagnostiek	244	692	103	294	141	398
Farmacie	196	97	75	39	121	58
8. Persoonlijke dienstverlening en vervoer	680	454	314	240	366	214
waaronder						
Toerisme en vrijetijdsbesteding	231	72	101	26	130	46
Milieubescherming	387	295	209	147	178	148

¹⁾ Studierichting volgens de ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Cijfers over 2009/'10 zijn voorlopig. Voor meer detail zie de Statline-tabel: [Hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs; afgestudeerden](#).

²⁾ Inclusief geslacht onbekend.

³⁾ Inclusief studierichting onbekend.

Bron: CBS, Onderwijsstatistieken.

6.1.g Bevolking en werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar naar onderwijsniveau, leeftijd en geslacht, 2003 en 2010¹⁾

	Totaal 15 tot 65 jaar		waaronder					
			25 tot 35 jaar		35 tot 45 jaar		45 tot 65 jaar	
	2003	2010	2003	2010	2003	2010	2003	2010
	<i>x 1 000</i>							
Bevolking²⁾								
Totaal mannen en vrouwen²⁾³⁾	10 903	11 017	2 281	1 976	2 589	2 423	4 113	4 612
	%							
waarvan:								
Basisonderwijs	11	8	5	4	7	5	13	10
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	25	23	17	13	21	17	26	23
Havo, vwo	10	10	10	8	10	7	6	6
Mbo 2-4	31	30	37	33	35	37	31	32
Hbo, wo bachelor	15	18	20	26	17	20	15	18
Wo master, doctor	8	10	11	14	10	13	8	10
	<i>x 1 000</i>							
Totaal mannen²⁾	5 512	5 533	1 149	986	1 313	1 215	2 074	2 315
	%							
waarvan:								
Basisonderwijs	10	8	5	4	7	5	11	9
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	23	22	18	15	20	17	20	20
Havo, vwo	10	9	9	9	8	7	5	5
Mbo 2-4	32	31	37	33	35	35	34	33
Hbo, wo bachelor	15	18	18	23	18	20	17	20
Wo master, doctor	9	11	11	14	12	14	11	13
	<i>x 1 000</i>							
Totaal vrouwen²⁾	5 391	5 485	1 132	990	1 276	1 208	2 039	2 298
	%							
waarvan:								
Basisonderwijs	11	8	5	3	7	5	15	12
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	27	23	15	11	22	16	32	27
Havo, vwo	11	10	10	7	11	8	7	7
Mbo 2-4	30	30	36	33	35	38	28	30
Hbo, wo bachelor	15	18	21	28	17	20	13	17
Wo master, doctor	6	9	11	15	8	12	5	7

6.1.g Bevolking en werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar naar onderwijsniveau, leeftijd en geslacht, 2003 en 2010¹⁾ (slot)

	Totaal 15 tot 65 jaar		waaronder					
			25 tot 35 jaar		35 tot 45 jaar		45 tot 65 jaar	
	2003	2010	2003	2010	2003	2010	2003	2010
	x 1 000							
Werkzame beroepsbevolking								
Totaal mannen en vrouwen²⁾³⁾	7 001	7 391	1 834	1 650	2 013	2 000	2 343	2 984
	%							
waarvan:								
Basisonderwijs	6	5	3	2	5	4	8	7
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	20	17	14	11	19	15	21	19
Havo, vwo	9	8	9	7	9	7	7	7
Mbo 2-4	36	34	39	34	36	37	34	33
Hbo, wo bachelor	19	22	22	28	19	22	19	22
Wo master, doctor	10	12	12	16	11	14	10	12
	x 1 000							
Totaal mannen²⁾	4 127	4 119	1 020	866	1 191	1 103	1 483	1 752
	%							
waarvan:								
Basisonderwijs	6	5	4	3	5	4	9	7
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	21	19	17	14	19	16	20	19
Havo, vwo	8	8	8	8	8	7	6	6
Mbo 2-4	36	34	39	35	36	36	35	33
Hbo, wo bachelor	17	21	19	24	18	21	19	21
Wo master, doctor	11	13	11	14	12	15	12	14
	x 1 000							
Totaal vrouwen²⁾	2 874	3 272	814	785	822	897	860	1 232
	%							
waarvan:								
Basisonderwijs	5	4	2	1	4	3	8	6
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	19	16	11	8	18	13	24	20
Havo, vwo	11	9	9	6	12	8	8	8
Mbo 2-4	35	35	39	33	36	39	33	34
Hbo, wo bachelor	20	24	25	32	20	23	19	22
Wo master, doctor	9	12	13	17	10	14	8	9

¹⁾ Exclusief personen die wonen in inrichtingen, instellingen en tehuizen.

²⁾ Totaal, inclusief onderwijsniveau onbekend.

³⁾ Totaal, inclusief geslacht onbekend.

Bron: CBS, Enquête Beroepsbevolking (EBB).

6.1.h Netto arbeidsparticipatie¹⁾ van personen van 15 tot 65 jaar naar onderwijsniveau, leeftijd en geslacht, 2003 en 2010²⁾

	Totaal		Mannen		Vrouwen	
	2003	2010	2003	2010	2003	2010
	%					
Totaal 15 tot 65 jaar³⁾	64	67	75	74	53	60
Basisonderwijs	35	37	48	49	22	26
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	52	51	68	62	38	40
Havo, vwo	56	56	62	60	51	52
Mbo 2 en 3	71	71	82	79	57	63
Mbo 4	78	80	85	86	70	74
Hbo, wo bachelor	80	82	85	86	74	79
Wo master, doctor	84	86	87	88	80	82
Per leeftijdsgroep						
15 tot 25 jaar³⁾	42	38	44	39	40	36
Basisonderwijs	13	12	16	14	10	10
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	39	29	45	33	33	24
Havo, vwo	33	31	34	33	33	30
Mbo 2 en 3	80	71	85	74	74	69
Mbo 4	71	66	70	67	71	65
Hbo, wo bachelor	70	62	67	59	73	64
Wo master, doctor	68	59	.	.	.	62
25 tot 35 jaar³⁾	80	84	89	88	72	79
Basisonderwijs	54	53	72	71	32	32
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	69	71	84	81	51	57
Havo, vwo	71	74	78	77	64	69
Mbo 2 en 3	83	82	93	91	69	74
Mbo 4	87	88	95	93	80	84
Hbo, wo bachelor	88	90	92	91	85	90
Wo master, doctor	90	91	92	92	88	90
35 tot 45 jaar³⁾	78	83	91	91	65	74
Basisonderwijs	55	58	74	74	36	41
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	69	72	87	85	53	59
Havo, vwo	76	81	87	88	67	75
Mbo 2 en 3	78	79	94	90	61	70
Mbo 4	83	87	95	95	71	80
Hbo, wo bachelor	87	90	94	95	79	85
Wo master, doctor	88	90	93	95	80	84
45 tot 55 jaar³⁾	73	79	87	88	58	69
Basisonderwijs	51	55	74	71	33	42
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	63	71	84	85	48	57
Havo, vwo	74	78	88	87	63	72
Mbo 2 en 3	76	76	89	86	63	68
Mbo 4	81	84	91	92	68	76
Hbo, wo bachelor	84	88	91	93	75	83
Wo master, doctor	86	90	90	94	76	83

6.1.h Netto arbeidsparticipatie¹⁾ van personen van 15 tot 65 jaar naar onderwijsniveau, leeftijd en geslacht, 2003 en 2010²⁾ (slot)

	Totaal		Mannen		Vrouwen	
	2003	2010	2003	2010	2003	2010
	%					
55 tot 65 jaar³⁾	38	49	52	61	23	36
Basisonderwijs	24	31	40	47	12	19
Vmbo, mbo1, avo onderbouw	28	39	48	58	17	27
Havo, vwo	40	52	52	65	30	41
Mbo 2 en 3	40	47	50	56	27	38
Mbo 4	43	56	53	64	27	45
Hbo, wo bachelor	51	61	60	67	37	54
Wo master, doctor	63	68	66	73	56	59

¹⁾ Netto arbeidsparticipatie is het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de potentiële beroepsbevolking.

²⁾ Exclusief personen die wonen in inrichtingen, instellingen en tehuizen.

³⁾ Totaal, inclusief onderwijsniveau onbekend.

Bron: CBS, Enquête Beroepsbevolking (EBB).

6.2.a Wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel (HRST)¹⁾ 25–64 jaar, 2000–2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	<i>x 1 000</i>									
Totaal	3 298	3 333	3 428	3 645	3 773	3 785	3 716	3 875	3 955	3 994
Mannen	1 796	1 818	1 841	1 930	2 010	2 004	1 917	2 011	2 043	2 043
Vrouwen	1 501	1 515	1 587	1 715	1 763	1 781	1 799	1 864	1 911	1 951
	%									
Aandeel in de bevolking 25–64 jaar										
Totaal	37,3	37,4	38,2	40,5	41,8	42,0	41,2	43,0	44,0	44,5
Mannen	40,1	40,3	40,6	42,4	44,1	44,2	42,3	44,4	45,3	45,4
Vrouwen	34,4	34,4	35,8	38,6	39,5	39,8	40,1	41,5	42,6	43,6
	%									
Aandeel in de beroepsbevolking 25–64 jaar										
Totaal	45,4	45,4	45,8	48,2	49,4	49,3	48,1	49,8	50,5	50,9
Mannen	43,9	44,3	44,2	46,1	47,8	47,7	45,5	47,8	48,5	48,5
Vrouwen	47,5	47,1	48,0	51,0	51,5	51,2	51,2	52,3	53,0	53,7

¹⁾ Human Resources in Science and Technology.

Bron: Eurostat.

6.2.b Wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel (HRST)¹⁾ 25–64 jaar, 2009

Wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel					
	Totaal	waarvan			
		HRST-beroep			Geen HRST-beroep ²⁾
		totaal	waaronder hoger opgeleid	waaronder specialisten	
<i>x 1 000</i>					
Totaal	3 994	2 916	1 813	503	1 078
waarvan					
25–34 jaar	1 029	787	543	146	242
35–44 jaar	1 162	880	528	154	282
45–64 jaar	1 803	1 250	742	202	553
Mannen	2 043	1 458	940	354	585
waarvan					
25–34 jaar	479	358	245	94	121
35–44 jaar	570	422	264	106	148
45–64 jaar	994	678	431	154	316
Vrouwen	1 951	1 459	873	148	492
waarvan					
25–34 jaar	550	429	299	52	121
35–44 jaar	592	457	264	48	135
45–64 jaar	809	572	311	48	237

¹⁾ Human Resources in Science and Technology.

²⁾ Personen die een opleiding hebben afgerond op hbo- of wo-niveau, maar geen HRST-beroep uitoefenen.

Bron: Eurostat.

6.2.c Wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel (HRST)¹⁾ 25–64 jaar, internationaal, 2000 en 2009

		Wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel 25–64 jaar								
					waarvan aandeel in bevolking 25–64 jaar			waarvan aandeel in beroepsbevolking 25–64 jaar		
		totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen
		x 1 000			%					
EU-27	2000	70 839	36 758	34 081	27,4	28,7	26,2	34,0	32,1	36,4
	2009	91 681	44 765	46 915	33,8	33,2	34,3	40,1	36,9	44,1
België	2000	1 824	947	878	33,3	34,4	32,2	41,7	39,5	44,7
	2009	2 336	1 162	1 174	40,2	39,8	40,5	48,2	45,2	51,8
Bulgarije	2000	1 085	436	600	23,7	20,4	26,9	29,7	24,4	35,7
	2009	1 344	457	672	27,2	22,4	31,8	32,2	26,0	39,1
Cyprus	2000	104	58	46	29,9	34,0	26,0	35,7	35,6	35,9
	2009	167	84	83	38,3	38,8	37,9	43,0	40,3	46,2
Denemarken	2000	492	551	533	37,2	37,2	37,2	42,7	41,4	44,2
	2009	936	645	698	45,8	43,7	47,9	51,8	48,1	55,8
Duitsland	2000	15 723	8 687	7 036	34,0	37,3	30,7	41,5	41,3	41,7
	2009	17 450	9 094	8 356	39,2	40,7	37,7	44,8	44,0	45,7
Estland	2000	253	89	165	35,3	26,3	43,2	39,8	29,4	50,4
	2009	300	105	195	42,1	31,2	51,8	45,6	34,1	56,8
Finland	2000	1 177	520	657	41,9	36,8	47,2	48,0	41,4	55,1
	2009	1 309	574	734	45,2	39,4	51,2	50,7	44,4	57,4
Frankrijk	2000	8 829	4 554	4 275	29,2	30,6	27,9	34,7	34,3	35,1
	2009	11 934	5 784	6 150	36,9	36,5	37,2	43,2	41,5	45,1
Griekenland	2000	1 116	606	510	19,9	21,9	17,9	25,3	23,3	28,6
	2009	1 608	810	798	26,4	26,6	26,2	31,8	28,3	36,8
Hongarije	2000	1 155	486	669	22,0	19,0	24,7	29,6	23,3	37,3
	2009	1 490	609	881	26,8	22,5	30,9	33,2	26,1	41,6
Ierland	2000	492	247	245	26,0	26,0	25,9	32,4	28,6	38,1
	2009	936	439	497	38,3	35,8	40,7	44,7	39,3	51,6
IJsland	2000	49	23	26	36,0	33,7	38,3	38,3	34,7	42,4
	2009	76	33	43	46,4	39,8	53,3	50,0	41,4	60,0
Italië	2000	6 331	3 435	2 895	19,8	21,6	18,1	28,8	25,9	33,5
	2009	8 627	4 275	4 352	25,9	25,8	26,0	34,3	30,0	40,5
Kroatië	2000	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	2009	538	254	284	24,3	23,8	24,8	31,6	28,7	34,7
Letland	2000	328	131	197	26,0	22,1	29,5	31,4	24,9	38,3
	2009	424	151	273	34,8	25,9	42,9	38,9	28,7	48,9
Litouwen	2000	789	327	462	43,2	37,8	48,1	47,7	40,5	54,8
	2009	649	249	400	36,4	29,3	42,9	41,7	33,0	50,0
Luxemburg	2000	70	40	30	29,2	33,0	25,2	37,7	36,8	39,0
	2009	127	68	59	46,1	49,1	43,1	55,3	54,8	56,0
Macedonië	2000	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	2009	204	102	103	18,3	18,0	18,6	23,4	19,2	29,9
Malta	2000	34	22	12	16,8	21,5	12,1	28,2	24,4	39,4
	2009	50	28	23	21,5	23,3	19,6	32,3	27,1	43,5
Nederland	2000	3 298	1 796	1 501	37,3	40,1	34,4	45,4	43,9	47,5
	2009	3 994	2 043	1 951	44,5	45,4	43,6	50,9	48,5	53,7
Noorwegen	2000	962	492	470	40,6	41,0	40,3	45,3	44,3	46,5
	2009	1 186	570	616	45,9	43,3	48,5	51,3	47,5	55,6
Oostenrijk	2000	1 116	627	489	25,0	28,2	21,8	31,4	31,8	31,0
	2009	1 507	824	682	32,8	36,0	29,6	39,0	40,3	37,5

6.2.c Wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel (HRST)¹⁾ 25–64 jaar, internationaal, 2000 en 2009 (slot)

		Wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel 25–64 jaar									
		totaal	mannen	vrouwen	waarvan aandeel in bevolking 25–64 jaar			waarvan aandeel in beroepsbevolking 25–64 jaar			
					totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	
		x 1 000				%					
Polen	2000	3 971	1 632	2 339	19,9	16,6	23,1	25,1	19,5	31,6	
	2009	5 841	2 361	3 480	27,6	22,8	32,3	34,9	26,9	44,4	
Portugal	2000	768	381	387	14,2	14,4	13,9	17,3	16,2	18,7	
	2009	1 201	556	645	20,2	19,0	21,3	23,5	21,0	26,3	
Roemenië	2000	1 814	874	941	15,5	15,2	15,8	18,4	16,6	20,5	
	2009	2 232	1 027	1 205	18,7	17,3	20,0	24,1	19,9	29,3	
Slovenië	2000	276	131	145	25,0	23,6	26,3	30,6	27,3	34,5	
	2009	395	175	220	33,9	29,4	38,6	40,6	34,1	48,1	
Slowakije	2000	628	268	359	22,5	19,6	25,3	27,7	22,0	34,6	
	2009	845	360	485	27,2	23,4	31,0	32,0	25,6	39,9	
Spanje	2000	5 607	3 013	2 594	26,1	28,1	24,0	32,9	30,2	37,1	
	2009	8 944	4 535	4 409	33,8	34,0	33,5	39,0	36,2	42,6	
Tsjechië	2000	15 723	711	749	26,1	25,6	26,7	31,5	28,4	35,4	
	2009	17 450	938	1 008	31,9	30,5	33,3	37,9	33,5	43,6	
Turkije	2000	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	2009	4 837	3 034	1 803	13,7	17,2	10,2	20,7	18,9	25,9	
Verenigd Koninkrijk	2000	9 669	5 226	4 444	31,2	34,2	28,3	36,9	37,2	36,5	
	2009	12 698	6 357	6 341	39,1	39,7	38,6	44,4	42,7	46,4	
Zweden	2000	1 886	963	923	40,4	40,6	40,1	44,5	44,2	44,8	
	2009	2 197	1 052	1 145	45,3	42,8	47,9	49,6	46,0	53,6	
Zwitserland	2000	1 632	980	653	40,9	49,1	32,7	46,9	51,0	41,7	
	2009	2 143	1 197	946	49,5	55,2	43,9	54,5	57,4	51,1	

¹⁾ Human Resources in Science and Technology.

Bron: Eurostat.

6.3.3.a ICT-vaardigheden naar leeftijd en opleidingsniveau, 2010

	Computervaardigheden ¹⁾				Internetvaardigheden ²⁾			
	geen vaardigheden	weinig vaardigheden	doorsnee vaardigheden	veel vaardigheden	geen vaardigheden	weinig vaardigheden	doorsnee vaardigheden	veel vaardigheden
	%							
Leeftijd								
12 tot 25 jaar	2	20	41	38	0	15	45	40
25 tot 45 jaar	5	12	34	49	0	36	42	22
45 tot 65 jaar	11	20	34	35	2	51	38	10
65 tot 75 jaar	25	30	26	19	5	61	29	4
Opleidingsniveau								
Lager onderwijs	16	27	36	20	3	41	37	20
Middelbaar onderwijs	6	16	39	39	1	41	41	17
Hoger onderwijs	2	11	29	58	1	33	43	24

Bron: CBS, ICT-gebruik huishoudens en personen, 2010.

¹⁾ Personen van 12 tot en met 74 jaar met computergebruik.

²⁾ Personen van 12 tot en met 74 jaar met internetgebruik.

7 Capita selecta

7.2.3.a Nationale overheidsfinanciering naar type financiering, internationaal, 2008

	Financiering van nationale uitvoerders				Financiering van internationale uitvoerders		
	projectfinanciering (nationaal)	institutionele financiering hoger onderwijs (nationaal)	overige institutionele financiering (nationaal)	geen uitsplitsing (nationaal)	institutionele financiering (internationaal)	projectfinanciering (internationaal)	geen uitsplitsing (internationaal)
	%						
Nieuw-Zeeland	71,82	23,09	4,99	0,00	0,00	0,10	0,00
Zuid-Korea	68,81	3,63	18,68	8,77	0,00	0,12	0,00
België	48,36	13,37	25,12	0,00	10,22	2,93	0,00
Finland	51,33	24,63	21,27	0,00	2,67	0,10	0,00
Ierland	51,27	24,31	22,59	0,00	1,66	0,17	0,00
Australië	47,13	22,92	29,95	0,00	0,00	0,00	0,00
Tsjechië	46,13	20,22	32,43	0,00	0,00	0,00	1,22
Noorwegen	38,96	34,35	20,55	0,00	0,93	5,21	0,00
Slowakije	37,86	25,01	32,90	0,00	4,23	0,00	0,00
Israël	35,34	45,30	18,32	0,00	0,55	0,00	0,49
Canada	33,79	28,94	35,01	0,00	0,00	2,26	0,00
Duitsland	32,83	32,69	29,49	0,00	4,20	0,79	0,00
Polen	31,29	17,31	39,18	11,95	0,05	0,24	0,00
Oostenrijk	27,94	57,01	11,82	0,00	1,67	1,56	0,00
Nederland	26,31	46,14	21,88	0,00	0,97	4,70	0,00
Denemarken	25,15	50,25	3,41	18,17	3,01	0,00	0,00
Zwitserland	21,82	65,83	6,37	0,00	1,59	4,39	0,00
Zweden	0,00	61,66	0,00	38,31	0,00	0,00	0,04

Bron: OESO, voorlopige gegevens verzameld in het project over publieke R&D-financiering.

7.2.4.a Nationale overheidsfinanciering van nationale uitvoerders naar sector van uitvoering, projectfinanciering, internationaal, 2008

	Hoger onderwijs	Research-instellingen	Bedrijven	Privaat non-profit	Geen uitsplitsing
	%				
Zwitserland	78,13	0,30	4,42	17,15	0,00
Canada	76,75	0,00	23,25	0,00	0,00
Ierland	66,47	8,25	25,28	0,00	0,00
België	58,03	6,45	34,46	1,06	0,00
Australië	54,41	9,73	35,26	0,60	0,00
Polen	54,03	35,80	5,72	0,11	4,33
Noorwegen	50,99	21,27	27,75	0,00	0,00
Nederland	47,00	37,66	15,33	0,00	0,00
Tsjechië	31,20	29,75	37,17	1,67	0,21
Oostenrijk	29,14	4,93	63,03	2,91	0,00
Zuid-Korea	27,71	39,31	24,32	8,65	0,00
Nieuw-Zeeland	23,68	57,89	18,42	0,00	0,00
Duitsland	11,92	50,44	36,77	0,88	0,00
Denemarken	7,03	0,00	7,10	0,00	85,87
Israël	6,46	4,25	88,01	1,27	0,00

Bron: OESO, voorlopige gegevens verzameld in het project over publieke R&D-financiering.

7.2.5.a Nationale overheidsfinanciering van nationale uitvoerders naar sector van uitvoering, institutionele financiering, internationaal, 2008

	Hoger onderwijs	Research-instellingen	Bedrijven	Privaat non-profit	Geen uitsplitsing
	%				
Denemarken	93,64	0,00	6,36	0,00	0,00
Zwitserland	92,51	4,07	0,89	2,53	0,00
Oostenrijk	89,55	7,52	2,62	0,32	0,00
Nieuw-Zeeland	82,23	17,77	0,00	0,00	0,00
Israël	75,24	20,63	2,59	1,55	0,00
Ierland	72,95	27,05	0,00	0,00	0,00
Nederland	67,82	32,18	0,00	0,00	0,00
Noorwegen	62,57	37,43	0,00	0,00	0,00
Duitsland	52,57	46,70	0,73	0,00	0,00
Canada	50,53	43,91	0,00	5,56	0,00
Australië	43,24	56,63	0,00	0,13	0,00
Tsjechië	39,44	52,41	6,18	0,14	1,84
België	39,13	55,42	1,48	3,96	0,00
Polen	30,66	45,68	0,51	0,23	22,91
Zuid-Korea	18,51	80,01	0,01	1,47	0,00

Bron: OESO, voorlopige gegevens verzameld in het project over publieke R&D-financiering.

7.2.6.a Nationale publieke projectfinanciering van nationale uitvoerders naar financierende organisatie, internationaal, 2008¹⁾

	Onderzoeks- ministerie	Overige ministeries	Regionale overheden	Onafhankelijke organisaties	Geen uitsplitsing
	%				
Finland	1,73	7,36	0,00	90,91	0,00
Nieuw-Zeeland	0,00	11,72	0,54	87,74	0,00
Zwitserland	0,00	9,59	7,05	83,35	0,00
België	11,16	9,06	0,00	79,78	0,00
Nederland	2,66	18,63	0,00	78,71	0,00
Canada	0,00	23,25	0,00	76,75	0,00
Noorwegen	1,71	21,82	0,00	76,47	0,00
Oostenrijk	14,87	24,44	0,00	60,68	0,00
Australië	33,97	20,42	0,00	45,61	0,00
Tsjechië	28,38	46,06	0,00	25,55	0,00
Polen	61,81	13,64	0,09	24,47	0,00
Duitsland	32,29	40,80	0,00	20,05	6,85
Denemarken	86,05	8,47	0,00	5,49	0,00
Zuid-Korea	28,00	72,00	0,00	0,00	0,00
Israël	8,94	91,06	0,00	0,00	0,00

Bron: OESO, voorlopige gegevens verzameld in het project over publieke R&D-financiering.

¹⁾ Ordening op basis van het aandeel van onafhankelijke organisaties.

7.2.7.a Nationale publieke projectfinanciering naar nationale uitvoerders en projectoriëntatie, internationaal, 2008

	Academisch georiënteerd	Beleids- georiënteerd	Innovatie- georiënteerd	Geen uitsplitsing
	%			
Zwitserland	70,51	18,26	11,23	0,00
Australië	59,06	8,73	32,21	0,00
Polen	54,36	12,87	32,77	0,00
Denemarken	47,02	23,65	22,25	7,08
België	46,28	10,17	43,55	0,00
Nederland	37,28	27,93	34,78	0,00
Tsjechië	34,08	39,55	25,91	0,45
Nieuw-Zeeland	13,35	78,47	8,17	0,00
Israël	6,90	0,00	85,04	8,06
Canada	0,00	0,00	23,25	76,75

Bron: OESO, voorlopige gegevens verzameld in het project over publieke R&D-financiering.